

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Rivne State Humanitarian University
Department of wind and percussion instruments of RSHU**

**THE HISTORY OF FORMATION
AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF WIND MUSIC
IN THE CONTEXT OF NATIONAL CULTURE
OF UKRAINE
AND ABROAD COUNTRIES**

The collection of scientific works

Vol. 10

**Rivne
2018**

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ**

**ІСТОРИЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

Збірник наукових праць

Випуск 10

**м. Рівне
2018**

УДК 788 : 008(063)

I-90

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації *серія KB № 19865-9665 P***Збірник наукових праць видається з 2006 року.***Друкуються за ухвалою Вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 4 від 26 квітня 2018 р.)***Редакційна колегія:**

Цюлюпа С.Д., кандидат педагогічних наук, доцент, м. Рівне;
 Апатський В.М., доктор мистецтвознавства, професор, м. Київ;
 Посвалюк В.Т., доктор мистецтвознавства, професор, м. Київ;
 Рада Славінська, доктор мистецтвознавства, професор, м. Пловдив, Болгарія;
 Пьотр Лято, доктор мистецтвознавства, професор, м. Краків, Польща;
 Криштоф Камінський, доктор мистецтвознавства, професор, м. Лодзь, Польща;
 Нічков Б.В., доктор мистецтвознавства, професор, м. Мінськ, Республіка Білорусь;
 Скороходов В.П., доктор культурології, професор, м. Мінськ, Республіка Білорусь;
 Круль П.Ф., доктор мистецтвознавства, професор, м. Івано-Франківськ;
 Карп'як А.Я., доктор мистецтвознавства, професор, м. Львів;
 Качмарчик В.П., доктор мистецтвознавства, професор, м. Київ;
 Леонов В.А., доктор мистецтвознавства, професор, м. Ростов-на-Дону, РФ;
 Сверлюк Я.В., доктор педагогічних наук, професор, м. Рівне;
 Вовк Р.А., кандидат мистецтвознавства, професор, м. Київ;
 Буркацький З.П. кандидат мистецтвознавства, професор, м. Одеса;
 Громченко В.В., кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Дніпро;
 Гишка І.С., кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Львів;
 Прокопович Т.Ю., кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Рівне.

Рецензенти:

Апатський В.М., доктор мистецтвознавства, професор, народний артист України, академік, член-кореспондент академії мистецтв України, професор кафедри дерев'яних духових інструментів Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського.

Яремко Н.О., доктор мистецтвознавства, професор кафедри музичної фольклористики Львівської національної музичної академії імені М.В. Лисенка.

Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя. Збірник наукових праць. Випуск 10 / Упорядник С.Д. Цюлюпа. – Рівне: Волинські береги, 2018. – 220 с.

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print)

У збірнику містяться результати наукових досліджень у жанрі духової музики, поєднані різні підходи дослідників до розкриття питань з історії виконавства на духових інструментах, створення духових оркестрів та перспективи їх розвитку, а також з методики викладання гри на музичних інструментах.

Подана проблематика, наукові статті містять корисну інформацію для викладачів, студентів, магістрантів, аспірантів та докторантів мистецьких вищих навчальних закладів і широкого кола шанувальників жанру духової музики.

The collection contains the results of research in the genre of wind music, combines different approaches of researchers to disclose the issues of history performance on wind instruments, creation of brass bands and prospects for their development, as well as teaching the methodic of performance on musical instruments. Submitted problematics and scientific articles contain useful information for teachers, students, undergraduates, graduate students and doctoral students of art universities, as well as for a wide range of fans of the brass music genre.

УДК 788 : 008 (063)*За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідають автори статей.**Погляди авторів можуть не збігатися з позицією редакційної колегії.*

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print)

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2018

© Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ, 2018

© Видавництво "Волинські береги", 2018

З М І С Т

Круль П.Ф. Музична освіта в університеті	7
Карп'як А.Я. Невідомі сторінки з історії концертної діяльності братів Допплерів та музичне життя Львова 19 століття	9
Вовк Р.А. Як грати Моцарта? (музично-технологічні аспекти)	14
Славинська Рада. Явление «Пловдивская валторновая школа».....	20
Сверлюк Я.В. Диригентсько-оркестрове виконавство в контексті суспільно-історичних традицій.....	25
Скороходов В.П. Специфика культурных процессов в XXI веке.....	28
Ничков Б.В. Методические принципы профессора И. Ф. Пушечникова	33
Фартушний В.П. Владимир Михайлович Курлин – методические принципы и педагогические наставления	42
Леонов В.А. Болонский процесс: планы и реалии (на примере России)	50
Громченко В.В. До питання жанрово-стильової систематики творів духового соло (виконавський аспект)	53
Буркацький З.П. Інструментальна віртуозність віку «діамантового» стилю у фундації фахівської майстерності сучасного кларнетиста	58
Łukasz Wójcicki. The development of the saxophone in Poland in context of the progress of Polish saxophone literature with a particular emphasis on work of Lodz musicians	63
Krzysztof Kamiński. Inspiracje muzyczne powodujące rozwój fagotu.....	66
Цюлюпа С.Д., Омельченко С.В. Постать Леоніда Трачука в культурно-мистецькому житті Поділля	71
Поля Паунова-Тошева. Формирование, развитие и утверждение инструментальной и педагогической валторновой школы в Болгарии.....	76
Марценюк Г.П. Пам'яті видатного вченого, музикознавця В.О. Богданова.....	85
Janusz Korczyński. Muzyka na instrumenty dęte w drugiej połowie XVIII wieku.....	87
Гишка І.С. Ї у виконавській практиці трубача	98
Sławomir Cichor. Ewolucja techniki gry na trąbce w epoce baroku	103
Piotr Lato. Nowe spojrzenie na angielską muzykę klarnetową na przykładzie Koncertu klarnetowego op. 31 Geralda Finziego	108
Палаженко О.П. Методологічні основи формування компонентної структури виконавських умінь музиканта-духовика	111

Палкина И.Д. Зарождение и формирование военно-оркестровой службы в Донском козачьем войске XIX века	116
Терлецький М.М. Навчально-методична література, як шлях до вдосконалення майстерності фахівців жанру духової музики кінця XIX початку XXI століття.....	121
Столярчук Б.Й. Деякі штрихи до творчого портрета піаніста, диригента, аранжувальника, джазового музиканта Олександра Гайдабури.....	125
Сіончук О.В. Читання партитури, як важливий чинник навчального процесу в підготовці студентів до роботи з духовим оркестром.....	129
Турчинский Б.Р. Первая труба Иерусалима.....	133
Старко В.Г. Фагот у камерно-інструментальній музиці XX-XI ст.: питання репертуару.....	143
Пастушок Т.В. Диригент, як основа оркестрового виконання сучасних творчих колективів	147
Димченко С.С., Димченко С.С. Концепція взаємозв'язку диригентського жесту, міміки, пантоміміки та виразності обличчя у відображенні образно-емоційної характеристики музичного твору	151
Мельник О.Ю., Косенко С.В., Музиченко Н.І., Гайошко О.Б. Застосування гігієнічно-профілактичного комплексу в учнів, що навчаються гри на духових інструментах для нормалізації фізіологічних процесів порожнини рота	156
Павленко О.Ф. Завершення розвитку доби пізнього бароко у флейтовому мистецтві.....	162
Білас В.І. Традиції мультиінструменталізму у духовому мистецтві Німеччини та Франції XVIII ст.	166
Ходан З.А. До питання еволюції флейти PICCOLO	171
Панькевич О.В. Формування духової культури студентів Львівського коледжу культури і мистецтв.....	174
Пилипчук П.С. Специфіка формування морально-естетичних якостей у студентів	176
Жалоба К.В. Формування музично-творчих умінь учнів-духовиків в умовах навчання у Львівській середній спеціалізованій музичній школі-інтернаті імені Соломії Крушельницької.....	179
Бала М.В. Формування та особливості розвитку духового виконавства: ретроспективний огляд	182
Мулярчук Н.Д. Розвиток духової інструментальної музичної культури Тернополя XIX-XX ст.	186
Гавришків С.В. Творча та педагогічна діяльність Богдана Заяця.....	194
Прокопович Т.Ю. Духова музика в музеї: ексклюзив для знавців і любителів	196
Вовк Р.А. Напередодні ювілею.....	201
Відомості про авторів	208
Презентація сучасних наукових, навчально-методичних та нотних видань (2008 – 2018 роки)	211

Як соліст-виконавець Богдан Заяць має великий досвід у проведенні сольних концертів, концертів-звітів з учнями свого класу, про що свідчать програми, дипломи, афіші та відгуки у пресі. Квартет тромбоністів, за участю Б. Заяця, неодноразово виступав на запрошення мерії міст Ясло, Перемишля (Польща), концерти проходять у всіх куточках Львівщини, Івано-Франківська. Заяць Б.В. щорічно бере участь у профорієнтаційній роботі з абітурієнтами (виїзні концерти).

З 2008 р. Богдан Заяць є директором і співзасновником Муніципального духового оркестру в м. Дрогобич. Оркестр щорічно бере участь у підготовці та проведенні мистецько-культурних заходів училища, міста, області ("Фанфари перемоги", відкриття пам'ятника Юрію Дрогобича, Пам'ятного Христа до 2000-ліття Русі-України, співзасновник фестивалю духових оркестрів "Східницьке літо").

Як громадський діяч, впродовж 18 років сумлінно виконував обов'язки голови профспілкового комітету училища. За ретельну і багаторічну працю Заяця Б.В. нагороджено Почесною відзнакою Міністра культури і мистецтв України.

Висновок. Богдан Заяць є надзвичайно мужньою і сильною духом людиною. Його життя і діяльність є переконливим свідченням могутнього творчого потенціалу митця, який віддає людям увесь свій талант. Можливо в цьому таємниця молодості його душі. Можемо з впевненістю сказати, що він – викладач від Бога – його праця приносить свої плоди. Бажаємо Богдану Володимировичу успіхів на педагогічній ниві, здібних учнів, творчої наснаги.

Використані джерела

1. Марценюк Г.П. Українське тромбонне виконавство в контексті європейського духового музичного мистецтва / Герольд Марценюк. – К. : Інформ.-аналіт. Агенство, 2013. – 250 с.

УДК 780.64: 069

*Прокопович Т.Ю.,
м. Рівне*

ДУХОВА МУЗИКА В МУЗЕЇ: ЕКСКЛЮЗИВ ДЛЯ ЗНАВЦІВ І ЛЮБИТЕЛІВ

Анотація. У статті простежується розвиток музейної репрезентації духової музики. Визначено типових представників у сфері колекціонування духових та ударних інструментів. Окреслено зміну місії музею у контексті сучасних індустрій дозвілля. Ексклюзивні музейні проекти з використанням духового інструментарію набувають ваги серед професіоналів і шанувальників музичного мистецтва.

Ключові слова: музей музики, колекція духових інструментів, знавці, любителі, мікс.

Annotation. The paper examines the development of the museum's representation of wind music. Typical representatives in the field of collecting wind and percussion instruments have been identified. The change of the museum's mission in the context of the modern leisure industry is outlined.

Fashion for the collection of rare copies of sound instruments of musical art has spread among the European aristocracy. Among them are Florentine Duke of Cosimo III (Medici) and King of Prussia Friedrich II. In the 19th century, owners of famous companies of making wind instrument (La Couture-Boussey, Quarna Sotto) initiated the opening of public museums of musical instruments. The collection of rare musical instruments was used at conservatories in Paris and Brussels for educational purposes. The expositions of the museums' network of European cultural centers (Leipzig, Prague, St. Petersburg, Stockholm) are widely represented by antique wooden and copper wind instruments. The Museum of Tubes in Bad Sekingen (1985) exhibits the largest collection of instruments and holds numerous contests, festivals and master classes for amateurs and experts.

Among the professional musicians were also passionate collectors and owners of wind instruments' museum (V & E Simonetti, Martin Chandler). In Zaporizhia, the private Museum "BarabanZa" (Denis Vasiliev) is based on ethno-instruments from different regions of the world and offers various interactive programs for music-making on wind instruments and percussion instruments.

The exclusive museum projects with the use of wind instruments become weightier among professionals and fans of musical art. The museum hall serves as a good stage ground for creative self-realization of beginner musicians and experienced performers on wind instruments. Amateurs of wind music receive aesthetic pleasure and expand the artistic outlook.

Key words: music museum, collection of wind instruments, experts, amateurs, mix.

"Ексклюзив" – доволі розповсюджена характеристика творчості у музичному мистецтві. Вона підкреслює добірність діяльності особистості та її виключність. Очевидно, вражаюче розмаїтий арсенал звукових засобів також можна включити до категорії високого класу. Еволюція музичних

інструментів є свідченням перманентного пошуку людством неймовірних тембрів і технічних прийомів гри. Численні покоління майстрів по виготовленню музичного інструментарію, композиторів і музикантів-виконавців випробовували і до нині експериментують із параметрами звукового ідеалу. Природно, що в процесі удосконалення музичних інструментів нерідко виникали єдині у своєму роді моделі, або ж нові форми і матеріали витісняли з мистецької практики застарілі види, обертаючи їх у антикваріат.

Фахові видання з історії розвитку музичного мистецтва торкаються питань еволюції музичних інструментів. Проте ексклюзивну можливість наочно осягнути масштаб креативу людини у естетичному освоєнні звуку надає музей. Серед експонатів відомих музейних установ світу можна знайти чимало цікавих і раритетних музичних артефактів. Значну частку їх займає духовий та ударний інструментарій. А чи вдасться почути "голос" музейних експонатів? Напевно, це також можна віднести до розряду "ексклюзивів".

Тривали час вкоренилася норма зберігання музичних колекцій для культурно-пізнавальних цілей у спеціальних скляних вітринах. Проте останнім часом помітно змінилося ставлення музейників до унікальних звукових надбань людства. Тепер у музеях розробляються і функціонують різноманітні інтерактивні проекти для цільової аудиторії. Відвідавши місця збереження культурних пам'яток, професіонали і любителі музики можуть не тільки побачити, але й почути ексклюзивні тембри духових інструментів. Також тут пропонують відвідувачам широкий асортимент "неформатних" концертних програм за участю відомих артистів і музикантів-початківців. Усі ці метаморфози спонукають до вивчення мистецьких ініціатив у музейній справі, що й визначило **актуальність** даної розвідки.

Мета наукової статті полягає у аналізі сучасних тенденцій репрезентації духових та ударних інструментів у музейному просторі. Цій меті підпорядковані наступні завдання: 1) з'ясувати особливості збирання та експонування колекцій духового інструментарію; 2) розглянути ексклюзивні музейні проекти музикування на духових та ударних інструментах.

Аналіз досліджень. Багатоаспектність сучасних музейно-музичних міксів зумовлює різні підходи наукового дослідження: культурологічний, мистецтвознавчий, музеєзнавчий, педагогічний, соціологічний тощо. Деякі питання збереження і вивчення пам'яток духового музичного інструментарію висвітлені у мистецтвознавчих працях вітчизняних авторів (В. Апатський, В. Богданов, П. Круль, В. Посвалюк). Концептуальні засади нової музеології обґрунтовані у дослідженнях В. Ананьєва, В. Банаха, Т. Белофастової, І.Удовиченко. Цікаві факти сучасної практики залучення відвідувачів музеїв до спілкування із духовою музикою обговорюються на сторінках Інтернет ресурсів. На окреме вивчення заслуговує проблема інноваційних форм виконавства на духових інструментах поруч з музейними експонатами.

Виклад основного матеріалу. З XVIII століття в Європі поширилась мода на колекціонування музичних інструментів. Спершу це було до снаги музично освіченій аристократії. В цей період музичне виховання вельмож не відрізнялося від професійного, хоча й виражалось опозицією "знавець і любитель" [3, с.174]. Меценати музичного мистецтва частенько музикували на рівні із професіоналами. Відомо, що один із перших збирачів музичних інструментів, флорентійський герцог Козімо III (Медичі) добре грав на клавесині. За його колекцією музичних раритетів опікувався знаменитий винахідник фортепіано Бартоломео Кристофорі. Отож до збірки рідкісних екземплярів – скрипки Страдиварі й Аматті – додавались нові інструменти, зроблені майстром і доглядачем [2].

Тим часом король Пруссії Фрідріх II Великий прославився колекціонуванням флейт. Віртуозно граючи на цьому інструменті монарх захоплювався "екстраординарними" звучаннями. За щедрю винагороду (100 дукатів) він замовляв своєму придворному композитору Йоганну Кванцу флейти з індивідуальними характеристиками: "Одна – з дуже сильним звуком, друга – звучить легко і має м'які високі звуки" [3, с. 172]. Для виготовлення інструментів іноді король сам підбирав матеріали. В його колекції були флейти з бурштину, слонової кістки, чорного дерева, самшиту. Між військовими походами і державними справами Фрідріх II знаходив час для гри на улюбленому інструменті та писав музичні твори. Його композиторський спадок не поступається опусам професійних музикантів-флейтистів XVIII століття, що дає сучасним дослідникам право перевести короля з любителів у знавці. Втім майстерністю флейтового виконавства такий привілей Фрідріх II заслужив ще за життя: його партнером у ансамблевому музикуванні був Ф.Е.Бах [3, с. 171].

Нині екземпляри з колекції королівських флейт зберігаються у музеях Потсдама, Сан-Сусі, Берліна, замку Гогенцоллерн. На жаль, деякі експонати навіть після реставрації втратили свої унікальні "голоси". Поза тим, конструкція і матеріали флейт допомагають нашому сучаснику скласти уявлення про інструментарій духової музики минулого.

Не буде перебільшенням визначити XIX століття періодом великих відкриттів у розвитку духових інструментів. Винаходи Адольфа Сакс, Теобальда Бема кардинально збагатили темброві та технічні властивості музики, що народжується з повітряного потоку. Відкриття спеціалізованих майстерень і фабрик у Брюсселі, Ля-Кутюр-Буссе, Кварна Сотто засвідчило збільшення попиту на духовий музичний інструментарій. Можна здогадатись, що в перспективі фірми-виробники також долучились до створення колекцій інструментів і відкриття приватних музеїв.

Наприклад, в італійському селищі Кварна Сотто поблизу Мілана є етнографічний музей, в якому знаходиться унікальний Музей музичних інструментів [10]. Ексклюзивно тут представлена еволюція духових інструментів за останні два століття. Колекція музею налічує більше 300 екземплярів з ілюстраціями методів і матеріалів їх виготовлення. Музей заснований на базі однієї із найвідоміших компаній по виробництву музичних інструментів з дерева і металу – *Ramponi & Cazzani* (1818). Серед експонатів є давніше устаткування, на якому вручну створювалися флейти, кларнети, саксофони, гобої, труби, тромбони і т.д.

У Франції також можна ознайомитись із історією розвитку і технологією виготовлення духових інструментів. Унікальна колекція флейт, гобоїв і кларнетів з XVIII століття і до сьогодення зберігається у музеї (*Musée des instruments à vent*) в Ля-Кутюр-Буссе (*La Couture-Boussey*). Він був створений у 1888 р. місцевими музичними майстрами, які вирішили зберегти і популяризувати свою традицію виробництва інструментів із деревини [9]. Ліси Нормандії, історичного регіону Франції, дуже добре підходили у художніх ремеслах. Профільний музей призначався для ознайомлення із тонкощами виготовлення духових дерев'яних інструментів на рідкісних верстатах і пристроях. Звичайно, така експозиція насамперед приваблювала професіоналів.

До речі, використання колекцій музичних інструментів для навчально-пізнавальних цілей започаткували Паризька і Брюссельська консерваторії. Студентам навіть дозволялося освоювати виконавську техніку на музейних експонатах. Але в більшості їм надавалась можливість ознайомитись із наявними в навчальних закладах зібраннями старовинних і екзотичних інструментів. Тут варто згадати, що королю Бельгії Леопольду II у 1877 році раджа Суріндро Мохун Тагор подарив колекцію індійських інструментів (100), які були передані до музею консерваторії. Отож талановита молодь пізнавала музичний інструментарій з різних куточків світу.

Під кінець XIX – на початку XX століття майже у всіх культурних центрах Європи почали відкриватися музеї музики, де велася кропітка робота науково-дослідницького і реставраційного характеру. Галузеві установи як Музей історії музики в Стокгольмі (1899), Музей музичних інструментів в Петербурзі (1900), Чеський музей музики в Празі (1910), Музей музичний інструментів в Лейпцигу (1929) упорядковували свої колекції за видами, культурними регіонами, національними традиціями тощо. Культурно-просвітницький вектор діяльності музеїв музики був зосереджений на проведенні для відвідувачів оглядових екскурсій по залам із експозиціями музичних інструментів, серед яких вагому частку займали духові та ударні інструменти.

Наприклад, окрасою Санкт-Петербурзького музею музичних інструментів стала колекція рогового оркестру, виготовленого ексклюзивно московським майстром Н. Федоровим для коронованих урочистостей Миколи II [1]. Мідний інструмент, спроможний видати один тон, був надзвичайно популярним серед російської знаті XVIII-XIX століття. На початку XX століття бально-придворний статус рогових оркестрів змінився на музейний. У скляних вітринах духові інструменти з царської колекції нагадували відвідувачам про музичні смаки вельмож Російської імперії.

Загалом до середини XX століття музеї виконували роль сховищ культурних пам'яток, які призначалися для науково-дослідницької і культурно-просвітницької діяльності. Музейні фонди музичних інструментів розглядалися як додаткове джерело знань, а не отримання естетичних вражень. Якісні зміни в музейній роботі відбулися в останній третині XX століття. Певним чином цьому сприяли цифрові технології, які дозволили доповнити музейні предмети аудіовізуальними і мультимедійними засобами. Відтак відвідувачів почали "частувати" в музеях різноманітними інтерактивними програмами з елементами гри, театралізованої інсценізації і концертного музикування [4].

Цілком виняткову історію започаткування здобув Музей труби (*Trompetenmuseum*) в німецькому місті Бад Сейкінген (*Bad Säckingen*). Своім відкриттям він завдячує місцевій легенді XVII ст. про кохання бідного трубача та прекрасної принцеси. Вдале художнє перетворення любовної історії у епічний поемі "Трубач із Сейкінгена" (1854) Віктора фон Шеффеля принесло славу не тільки поету-романтику, але й курортному містечку поблизу Рейну. Коли ж композитор Ернст Несслер створив однойменну оперу (1884), цілком закономірно музичним символом Сейкінгену стала мелодія трубача. Традиційно її виконував для туристів перший трубач муніципального оркестру.

За ініціативи місцевої влади та підтримки мера Гюнтера Нуфера у музейному комплексі замку Шоннау (Schonau) з 1979 року організовувались майстер-класи відомих трубачів-виконавців і виставки інструментів з приватних колекцій. Ці заходи поклали початок ексклюзивному Музею труби, який з 1985 року поповнився раритетними експонатами, висвітлюючи історію розвитку мідного інструменту впродовж чотирьох століть. Нині у фонді музею зберігається понад 250 інструментів. Проте не тільки експонати приваблюють увагу туристів і місцевих жителів. Численні концерти, фестивалі, конкурси, наукові симпозіуми і майстер-класи, що проводяться у Музеї труби, розраховані на залучення широкої аудиторії – любителів і професіоналів духової музики [11].

Зрештою, серед професійних музикантів можна зустріти затятих колекціонерів і тонких знавців історії розвитку осібною чи цілою групою дерев'яних і мідних інструментів. Приміром, в приватній колекції каліфорнійського вчителя музики Мартіна Чандлера зібрано понад 200 антикварних духових інструментів (Chandler Music Museum), які сьогодні майже не використовуються у концертно-виконавській практиці [14].

Добріну зустріч всім охочим познайомитись із тубою пропонує у своєму домі Вінсент Сімонетті (місто Дарем, штат Північна Каліфорнія, США). В його приватній колекції зібрано понад 300 інструментів сімейства туби. З участі у шкільному оркестрі Сімонетті почав цікавитись найбільшим мідним інструментом, а з 1965 року в нього виник інтерес до збирання рідкісних і раритетних екземплярів. Згодом, у 1984 році, американець заснував біржу туби "The Tuba Exchange". Купуючи і продаючи інструменти він доповнював цінними антикварними об'єктами власну колекцію. Отож для ширшого доступу громадськості у 2016 році Вінсент Сімонетті відкрив музей туби. П'ять кімнат музею вщент заповнені інструментами: старовинними та сучасними, з вигадливими формами та неповторним тембром. Розповідь колекціонера, його гра на тубах здатна привернути увагу найвибагливіших відвідувачів, збагачуючи їх ексклюзивними естетичними враженнями [13].

Натомість Денис Васильєв, засновник і директор приватного Музею історії музичних інструментів "БарабанЗа", вважає, що інтерактивне знайомство з музичним інструментарієм справляє на відвідувачів чудодійний терапевтичний ефект. Серед півтисячі зібраних українським музикантом етно-інструментів чимало духових і ударних, які мають особливі цілительні властивості. Навіть назва музею розшифровується як "Барабани Запоріжжя" – на честь знаменитих козацьких тулумбасів. Загалом інтерактивний музей, відкритий у 2016 році, знайомить відвідувачів із інструментами національних традицій з різних регіонів планети. Під час екскурсій, тематичних лекцій і майстер-класів можна спробувати навчитися грати на більшості музейних експонатів і, навіть, долучитися до виготовлення музичних інструментів [5].

Як бачимо, сучасний екскурсант потрапляє у наповнений звуком музейний простір, який продукується у двох площинах: мультимедіа додаток до музейних експонатів і живе виконавство на духових інструментах. При чому, модною тенденцією музейного сьогодення є спільне музикування артистів-фахівців і відвідувачів. Майстер-класи і музичні майстерні (воркшоп) в музеях передбачають тактильний доступ до експонатів (музичних інструментів) і ознайомлення з елементарними прийомами музично-виконавської творчості.

Варто зауважити, що такі пропозиції зустрічаємо не лише у роботі галузевих музеїв. Так, центр музичного розвитку "Темро" (Львів) започаткував освітній проект M-Dates – серію концертів "Музика в музеї" для дітей. Інтерактивна і інтегрована форма знайомства малечі з духовими інструментами була проведена у Львівському художньо-меморіальному музеї Олекси Новаківського (2016 р.): розповідь про портрети козацьких гетьманів, творчі завдання з малярства супроводжувалася грою дуету "Комплімент" – Юлії Богданової (флейта) і Оксани Корлятович (сопілка) [12]. Оригінальність таких програм полягає в інтеграції видів мистецтва, синтезі пізнавальної і творчої діяльності дітей.

Разом з тим, дорослим відвідувачам музеїв також пропонуються унікальні можливості знайомства з духовим інструментарієм. Приміром, у Музеї українського народного декоративного мистецтва (Київ) в 2009 році відбулася лекція-концерт "Створення та еволюція духових музичних інструментів" з циклу "Духові музичні інструменти: крізь простір і час" за участю музикантів і майстрів із виготовлення музичних інструментів [6].

Взагалі, музейне середовище функціонально добре підходить до проведення музичних імпрез. Інтер'єр і акустика музейних залів підсилює художньо-естетичне сприйняття. Варто також окремо згадати комерційні проекти філармоній у співпраці із музеями. Приміром, Краківська філармонія ім. К. Шимановського разом із музеями міста (Національний музей і Палац біскупа Еразма Цьовка) в літній період проводить серію концертів камерної музики "Music summer" [8]. Зокрема, виступ квартету фаготів (2.08.2017) формуються із творів різних стилів і жанрів, орієнтовані на різні смаки

слухацької аудиторії. Аристократична атмосфера музейної зал огортає і сучасну публіку, активізуючи музичне сприйняття.

Тим більше, сучасні музиканти-виконавці залучають до концертних програм додаткові мистецькі засоби, щоб забезпечити максимальний вплив на сенсорну систему людини. Так, в Золотій залі Одеського літературного музею протягом 2016 і 2017 рр. проводилась серія концертів в рамках проекту "SAX PLUS" [7]. Кожна програма музейних вечорів була ексклюзивною. З задумом автора проекту Анни Степанової незвичне поєднання звучання саксофону з академічними і народними інструментами, поезією і танцем, пісочною анімацією і музейним інтер'єром – це неймовірна мистецька феєрія, яка відступає від звичних стереотипів публічних форм музичного виконавства і відкриває нову перспективу концертної практики.

Отже, нині у діяльності музеїв органічно перетинаються антикварність і атракційність. Такий підхід дозволяє розширити художній кругозір відвідувачів, викликаючи у них яскраві естетичні враження. Велика роль відводиться інтерактивним формам ознайомлення із духовою музикою, які дозволяють побачити, почути, виготовити і пограти на багатоманітних звукових засобах музичного мистецтва. Водночас сучасний музей слугує прекрасним сценічним майданчиком для творчої самореалізації початківців і досвідчених виконавців на духових та ударних інструментах. Можна припустити, що лінія взаємозбагачення "знавців і любителів" у вимірі музейно-музичних міксів продовжуватиме свою історію.

Література:

1. Васнин П.А. Брасс-квintет в контексте ансамблевого исполнительства на медных инструментах: Дис. ... канд. иск.: 17.00.02 / Васнин Петр Алексеевич; военный ун-тет, М., 2017. – 198 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://rostcons.ru/assets/disser/2017/vasnin_dis.pdf
2. Камзолова М.Н. Музыкальное путешествие по городам Италии: Учебное пособие / М.Н. Камзолова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://books.google.com.ua/books/about/>
3. Корсунская С. О музыкальной деятельности короля Пруссии Фридриха II Великого / С. Корсунская // Старинная музыка: практика, аранжировка, реконструкция: Материалы науч.-практ. конф. – М., Прест, 1999. – С. 166-174. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.opentextnn.ru/music>
4. Меморіальні музеї сьогодні: специфіка фондової, експозиційної та виставкової роботи : Матеріали II Всеукраїнської наукової конференції / упор. Д. Білавич, Р. Пасічник. Львів, 2016. – 168 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.salomeamuseum.lviv.ua/i/files/2_konferenz
5. <http://barabanza.org/>
6. <http://mundm.kiev.ua/DPTM/FOLKMUS.HTM>
7. <http://today.od.ua/sax-plus/>
8. http://www.filharmonia.krakow.pl/Repertuar/Cykle_koncertowe/
9. <http://www.musees-haute-normandie.fr/musee/musee-des-instruments-a-vent>
10. <http://www.museoquarna.it>
11. <http://www.trompetenmuseum.de/jou.htm>
12. <https://moderato.in.ua/uncategorized/m-dates-novakivskiy-museum-photo.html>
13. <https://simonettitubacollection.com/>
14. https://wn.com/chandler_music_museum_antique_instruments

